

Asia: VN/15985/2024

Lausuntopyyntö hallituksen esityksen luonnoksesta laiksi yhdenvertaisuuslain muuttamisesta (varhaiskasvatuksen edistämisvelvollisuus)

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Suomen ylioppilaskuntien liitto (SYL) kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä koskien varhaiskasvatuksen yhdenvertaisuussuunnitelmien laatimisvelvoitteen kumoamista.

SYL vastustaa varhaiskasvatuksen toimipaikkakohtaisten yhdenvertaisuussuunnitelmien laatimisvelvoitteen poistamista. Sen sijaan esitämme velvoitteen säilyttämistä ja vahvistamista pääministeri Orpon hallituksen laatiman rasmin torjumiseen ja yhdenvertaisuuden edistämiseen tähtäävän toimenpideohjelman mukaisesti.

Yhdenvertaisuuden edistäminen koko koulutuspolun ajan on keskeistä, eikä SYL voi kannattaa sitä, että varhaiskasvatus jäisi ainoana koulutusasteena yhdenvertaisuussuunnitelmien laatimisvelvoitteen ulkopuolelle. Yhdenvertaisuustyön kattamat toimenpiteet tarvitsevat riittävät resurssit ja tukeen perustuvan työtteen syrjinnän torjumiseksi kaikilla koulutuspolun asteilla.

Yhdenvertaisuuden edistäminen varhaiskasvatuksessa on olennainen osa lasten ja perheiden hyvinvoinnin ja tasa-arvon turvaamista. Toimipaikkakohtaiset suunnitelmat ovat keskeinen työkalu tässä työssä, ja niiden poistaminen voi johtaa merkittäviin puutteisiin yhdenvertaisuuden toteutumisessa.

SYL tuo lausunnossaan esille seuraavat havaitsemansa tarkemmat huolenaiheet ja riskit, jotka liittyvät ehdotettuun muutokseen:

Yhdenvertaisuussuunnitelmien poisto ja sen seuraukset:

Esityksessä ehdotetaan, että varhaiskasvatuksen toimipaikkakohtaisten yhdenvertaisuussuunnitelmien laatimisvelvoite poistetaan. SYL näkee tämän muutoksen merkittävänä riskinä yhdenvertaisuuden edistämisen kannalta. YK:n lapsen oikeuksien sopimuksen mukaan lapsia koskevissa päätöksissä on asetettava lapsen etu etusijalle. Näin ollen esityksen perustelut ovat selvässä ristiriidassa tämän kansainvälisen ihmisoikeussopimuksen kanssa.

Varhaiskasvatus on tärkeä vaihe lasten kehityksessä, ja yhdenvertaisuussuunnitelmien puute voi myös johtaa siihen, että syrjintää ja muita yhdenvertaisuuden esteitä ei tunnisteta riittävän ajoissa.

Kuten esityksessä mainitaan, varhaiskasvatuksessa on tutkitusti havaittu esiintyvän rasismia ja syrjintää, joita ei aina tunnisteta tai käsitellä asianmukaisesti. Pidämmekin hyvin ongelmallisena, mikäli selkeästi havaittua, erityisesti pieniin lapsiin kohdistuvaa yhteiskunnallista syrjinnän ja rasmin kohtaamisen vaaraa ei oteta hyvin vakavasti päätöksenteon tasolla.

Laadukas varhaiskasvatus, jonka merkittävä osa yhdenvertaisuuden edistäminen on, lisää myös sosiaalista liikkuvuutta ja vähentää koulutuksen kasautumista ja on näin ollen toimivan ja yhdenvertaisen koulutusjärjestelmän perusta. Esitetty muutos olisi SYLin näkemyksen mukaan vaikutuksiltaan suomalaiselle koulutusjärjestelmälle haitallinen.

Yksilöllisten tarpeiden huomioiminen:

Toimipaikkakohtaiset suunnitelmat mahdollistavat varhaiskasvatukseen ja toimipaikkaan liittyvien yksilöllisten tarpeiden ja paikallisten olosuhteiden huomioimisen, mikä on olennaista laajan yhdenvertaisuuden edistämiseksi. Yhden, koko kuntaa tai palveluntuottajaa koskevan suunnitelman laatiminen ei voi huomioida kaikkia erityistarpeita ja eroja eri toimipaikkojen välillä. Tämä voi johtaa siihen, että tietyt vähemmistöryhmät jäävät vaille asianmukaista huomiota ja tukea.

Kustannusvaikutusten ja hallinnollisen taakan arviointi:

Vaikka esitys pyrkii vähentämään kuntien ja yksityisten varhaiskasvatuksen palveluntuottajien hallinnollisia velvoitteita ja kustannuksia, on tärkeää huomioida, että yhdenvertaisuuden edistäminen vaatii resursseja ja sitoutumista. Esityksessä esitetyt säästöt eivät saisi tulla lasten ja perheiden hyvinvoinnin kustannuksella.

Yhdenvertaisuussuunnitelmien laatiminen ja toteuttaminen on investointi tulevaisuuteen, joka voi vähentää syrjinnän ja eriarvoisuuden seurauksena syntyviä kustannuksia pitkällä aikavälillä. Esimerkiksi segregaaation, yhteiskunnallisen eriytymisen ja syrjäytymisen ehkäisyyn liittyviä näkökulmia tai vaikutuksia ei esityksessä ole tarkasteltu riittävästi. Edellytämme niiden huomioimista ja tarkentamista esitysluonnoksen jatkovalmistelussa.

Yhdenvertaisuuden seuranta ja arviointi:

Esityksen mukaan kuntien ja palveluntuottajien on edelleen arvioitava toiminnan vaikutuksia ja edistettävä yhdenvertaisuutta. Kuitenkin ilman toimipaikkakohtaisia suunnitelmia tämän veloitteen toteutumisen seuranta voi jäädä puutteelliseksi. Tämä voi johtaa siihen, että yhdenvertaisuuden toteutumista ei arvioida systemaattisesti ja johdonmukaisesti, mikä heikentää toimenpiteiden vaikuttavuutta.

Lisätietoja:

Henri Kontkin

Sosiaalipolitiikan asiantuntija

Opiskelijan hyvinvointi, terveydenhuolto, yhdenvertaisuus

henri.kontkin@syl.fi

040 413 4411

Kontkin Henri
Suomen ylioppilaskuntien liitto (SYL)